

РАЗВИТИЕ НА МОДНАТА ИЛЮСТРАЦИЯ ПРЕЗ XVII ВЕК

Яна Ст. Василева

Яна Василева - НБУ
ул. Монтевидео 21, София, България
yvasileva@nbu.bg

РЕЗЮМЕ — Настоящата статия разглежда развитието на модната илюстрация през XVII век. Основният фокус на доклада е насочен към анализиране на модни гравюри от различни автори, създадени през тази историческа епоха. Направен е разбор на графичните изразни средства и развитието на художествения стил барок оказали пряко въздействие върху формирането общата визия на модната гравюра в различните части на Европа.

Ключови думи: гравюри, история на костюма, мода, модна илюстрация, рококо

DEVELOPMENT OF FASHION ILLUSTRATION IN THE 17TH CENTURY

Yana Vasileva

New Bulgarian University
Sofia, Bulgaria
yvasileva@nbu.bg

ABSTRACT— This article discusses the development of fashion illustration in the 17th century. The main focus of the report is to analyze fashion engravings by different authors created during this historical epoch. An analysis of the graphic means of expression and the development of the baroque style have been influenced by the formation of the common vision of fashion engraving in different parts of Europe. The printing techniques and the artistic techniques used in the design and design of the fashion engravings were commented on and recognized as the top achievements in this field.

Keywords: engravings, fashion, fashion illustration, history of costume, rococo

ВЪВЕДЕНИЕ

През различните исторически епохи силуета на дрехата се е променял многократно. Всеки век е характерен със своите типични отличителни белези, които дават отражение върху стилистиката на облеклото и аксесоарите. Огромна заслуга за развитието на модната илюстрация през XVII век има графичното изкуство. Гравюрата върху метал, която се развива в Европа дава сериозен принос за тиражирането и разпространението на модните илюстрации.

През седемнадесети век масово се разпространява дълбокопечатната техника офорт, която популяризира гравюрата върху метални плочи. Художникът - гравьор нанасял графичната рисунка върху предварително подготвена метална плоча, която била покривана с грунд. За тази цел майсторите използвали специални резци наречени щихели. Грундът бил приготвян от подобрани съставки неподлежащи на разяждане. Така покритите пространства оставали защитени и не влизали в досег с киселината. В последствие металното клише било потапяно в киселина, за да се извърши процесът на разяждане - ецване. В резултат щрихованите области попадали под въздействието на киселината, грундът бил разяждан от киселината и щрихите се вдълбавали в печатната форма. В последствие били нанасяни пигментите и мастилата, които попадали в дълбоките части на металната плоча и се преминавало към прилагането на натиск върху хартията, за да се извърши отпечатването. Целият процес бил значително подобрен и ускорен в сравнение с познатите до този момент печатни техники. В редица градове в Европа били отпечатвали най-разнообразни образци: текстове, книги, илустрации. Копирали се известни произведения на популярни художници, които благодарение на отпечатването били достъпни за широката публика и се продавали свободно по пазарите. Графичното изкуство достигнало до нова върхова точка в своето развитие и се превърнало в самостоятелно развиващо се направление в изкуството с обособени разнородни жанрове. Графичните отпечатъци се превърнали в неделима част от оформлението на книжните издания. В този ранен етап на развитие в графиката се появили най-разнообразни тематични композиции: портрет, пейзаж, натюрморт. Развила се модната илюстрация, появило се първото модно списание.

ИЗЛОЖЕНИЕ

През XVII век в Европа се развива един от най-популярните художествени стилове, а именно барокът. Родината на този мащабен художествен стил е Италия, където художници като Рубенс реализирали редица мащабни проекти. Стилът намира най-голямо развитие във Франция, където новото течение в изкуството достига до своя апогей. През този исторически отрязък монархията се управлява от Кралят слънце, които реализира няколко помпозни проекта. Неговото управление било белязано от динамично строителство и изграждане на мащабни архитектурни ансамбли. Дворцовият живот бил съсредоточен във Версай където се провеждали балове, концерти, спектакли. Богатите пиршества, които продължавали с дни изисквали сериозна подготовка. Основната сцена да действие бил дворецът, който Луи XIV превърнал в център на културния и социалния живот в Европа. Залите били богато декорирани и излъчвали подчертана величественост, която се превърнала в еталон за подражание. Абсолютната монархия, която Кралят Слънце създал му давала правото да диктува правилата в политиката и да налага своите критерии за красота и естетика на целия си антураж. Прекрасните облекла на дамите и господата от висшето общество били обект на коментар в цяла Европа. Френският двор създал свои собствени закони в модата и костюма. За да поддържа своя изискан стил кралят се доверил на преценката на опитния художник Jean Végain, който бил натоварен със сериозната задача да проектира интериора на кралския дворец и да декорира Версай. Végain бил признат майстор на орнамента, декорацията, гравюрата, което мотивирало краля да го избере за свой дворецов художник. Неговият необятен талант и професионализъм спомогнали за реализацията на редица проекти изпълнени в духа на барока. Изработените от него мебели, гоблени, тапети, платове, костюми и др., днес са признати образци на бароковото изкуство. Наблюдавайки многобройните произведения на дизайнера придобиваме реална представа за разнообразните композиционни решения и естетически дилеми, с които се е сблъсквал художникът. Капризният вкус на краля и жаждата му за забавления трябвало да бъдат постоянно удовлетворявани, което влизало в задълженията на придворния художник. Достигналите до нас скици на сценични костюми

проектирани от Jean Bérain ни предоставят рядката възможност да се насладим на екстравагантната визия, която придобил сценичния костюм в кралските театрални представления. Скиците били специално проектирани за екстравагантните тържества в двореца. Изключително детайлните разработки, в които художникът вложил целият си талант са успели да оговорят на високите изисквания на монарха. Дизайнерът създал серия гравюри на сценични костюми, които са уникални за своето време. В тях можем да видим уникалните умения за предаване на обема, светлината и перспективата, които художникът владее до съвършенство. Всяка илюстрация била изпипана много прецизно до най-дребните детайли. Както можем и сами да констатираме фигурите поставени на преден план се намират в леко раздвижена поза. Всички детайли от облеклото са изобразени с изключителна конкретност и достоверност. Авторът е постигнал необикновена одухотвореност на моделите, които са предадени в различни емоционални състояния. Jean Bérain се славел с фината шриховка, която полагал педантично до постигане на локални стойности. Леките материи украсени с флорални орнаменти са изрисувани с голяма виртуозност. Дълбочината в илюстрациите е постигната благодарение на правдиво предадената перспектива. Всяка фигура е централно разположена в в преден план на композицията в леко преучеличен едър мащаб. Някои от персонажите са представени по време на разходка в кралските градини и успешно комуникират със зрителя. Луи XIV разполагал с необятни финансови ресурси, които били изразходвани за подпомагане на изкуството. Кралят се славел като ценител и познавач на художествените произведения, което било изключително благоприятно за развитието и утвърждаването на барока като художествен стил във Франция. По време на неговото управление протекъл зрелият барок, които можем да разпознаем в различните жанрове на изкуството и архитектурата. Пищните костюми за балове, опери, балети достигнали до нас изваяни от сърчните ръце на Jean Bérain са доказателство за мощното въздействие на стила върху дизайна на дрехата. Подготвителните скици, които художникът е съставял ни показват висотата на изработката постигната от майсторите гравьори, които благодарение на богатия си професионален опит в областта на графичното изкуство са запечатали най-паметните моменти от дворцовия живот. (Фиг.1,2,3)

Фиг.1

Фиг.2

Фиг.3

Барокът не успял да се развие напълно във всички европейски страни. Стилът се развил по-слабо в Холандия и Испания, тъй като местните художници се придържали към вкуса на своите меценати, които били ценители на по-реалистичния стил и предпочитали семплите архитектурни форми. Популярността и разпространението на барока били толерирани от Римокатолическата църква, която го използвала за пропагандни цели и финансирала редица мащабни проекти на религиозна тематика. Поради тази причина персонажите в живописните платна и фреските излъчвали великолепиe и драматизъм, които

внушавали респект към църквата и прославяли властта на монарсите и аристокрацията. Стилът останал чужд на страните, в които към този момент протичала протестантска Реформация. Испания, Англия и Нидерландия били разтърсени от изтощителни военни конфликти помежду си, които в края на седемнадесети век довели до утвърждаването на Франция като основна политическа сила в Европа. В рамките на седемнадесети век Испания се наложила като една от доминиращите икономически сили в Европа, която имала собствени принципи на управление и развитие. Страната преминала през бурен културен и икономически растеж по време на управлението на династията на Хабсбургите когато били реализирани великите географски открития. Империята разполагала с огромни ресурси прииждащи от нейните колонии, които тя пазела ревностно. В този период на благоденствие се отразил благоприятно и върху развитието на изкуствата и занаятите. Облеклото започнало да прелива от плисета и гънки, а богатата търговка мрежа снабдявала местния пазар с най-люксовите възможни платове.

Натрупването на капитали в Европа довело до финансов просперитет на управляващите династии и аристокрацията. Науката и изкуствата били толерирани и се радвали на голям напредък. Възходът на приложните и изящните изкуства бил колосален. Промени настъпили в дизайна на дрехата и аксесоарите. Заформили се тенденции в дизайна на облеклото, които станали общи за цяла Европа. Гънките придобили внушителни размери. Типичните за тази историческа епоха богати дантелени яки се превърнали във важен акцент от цялостната визия на дрехата. Шапките с големи щраусови пера са неделима част от мъжкия костюм, докато дамите са снабдени с кокетни малки бонета. Кулминацията на мощното избухване на платовете и материите била поставена в Нидерландия, където дрехите преливали от плат. Младата европейска държава успяла да извоюва своята независимост от Испания и да се отдели като самостоятелна икономическа сила, която постепенно се утвърждава като мощна колониална империя. Малката република бързо се разрастнала като изградила търговски станции по целия свят които конкурирали пионерите в търговията и транспортното дело Испания и Португалия. Републиката на Седемте обединени Ниски земи дори успяла да надделее своите съперници и да се утвърди като финансов център на Европа. В този период протича Нидерландския златен век съпроводен с богат културен разцвет. По отношение на материите във висшето общество предпочитанията били насочени към коприната и вълната, но в различните светски кръгове се появява и златната нишка, която била достъпна предимно за членовете на буржоазията и кралското обкръжение. Интересен момент от историята на модата са въведените закони за възбрана на скъпите вносни материали произведени от чужди манифактури, които крал Хенри IV наложил в Англия. Това му решение било продиктувано от собствените му възгледи по отношение на модата и категоричното му дистанциране от екстравагантността в облеклото, които били така популярни по същото време във Франция и Италия. Към днешна дата черпим богата информация относно конструкцията и дизайна на дрехата, като анализираме модните гравюри, достигнали до нас под формата на ценни репродукции оформени в цялостни колекции.

Един от най-бележитите автори на модни гравюри през седемнадесети век е Abraham Boose, който живял и работил в епохата на барока. Художникът бил роден в малък град в сърцето на западна Франция и бил възпитан в традициите на хугенотите, които били подложени на гонения в цяла Европа. Още в ранна детска възраст Boose получил сериозно религиозно образование, което неизменно дало отпечатък върху цялостното му творчество. Семейството му избягало от религиозните гонения в Германия и се установило в малък град където имало относителна търпимост към религиозните групи. Франция била единственото място в Европа където бил издаден едикт, позволяващ свободно изповядване на религията и много хугеноти намерили спасение в границите на империята. По тази причина и семейството на художникът се установило във Франция и започнало да гради животът си. Майстор на графичния печат и отличен рисувач Abraham Boose е оставил богата колекция от над хиляда

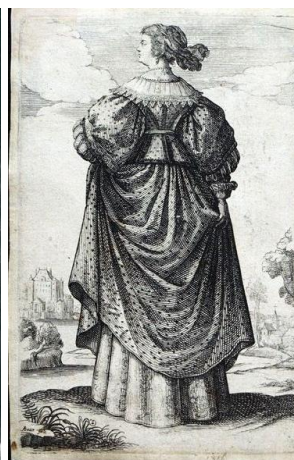
и петстотин гравюри, посветени на най-разнообразни теми. За разлика от дворцовият художник Boose се вдъхновявал от битови сцени, религия, литература, история, мода. Творецът черпел познания от немската и нидерландската художествена школа, по отношение на построение на композицията и изработка на детайлите като постепенно илюстрациите му придобили типичния почерк на френското изкуство. Boose работил предимно като илюстратор на книги, но неговите графични листове били продавани, което спомогнало за популяризирането на неговото изкуство. Голяма част от опитът си като гравьор художникът натрупал под ръководството на Melchior Tavernier успешен издател с белгийски корени. В по-зрелите си години авторът се вдъхновявал от творчеството на Jacques Callot, като репродуцирал негови творби в по-голям мащаб. Най-интригуващото произведение на художникът е серията от двадесет графики обединени под името „Le jardin de la Noblesse française“. Цикълът модни гравюри бил отпечатан през 1629 г. и представя един вече утвърден модел на построение на модната илюстрация през седемнадесети век, който в последствие е следван от всеки следващ художник. Централната фигура бива поместена фронтално, като бива поместена в екстериор. В този цикъл гравюри всички фигури са представени докато се разхождат в красиви градини, което създава една много приятна обстановка за възприемане на силуетите. Художникът е акцентирал върху изработката на дрехите, като е засилил наситеността на шриховката. Дори в някои от графиките е постигнато впечатлението за порив на вятъра, който леко е развял косите и полите на централната фигура. Сериозна дълбочина се наблюдава в някои от композициите където в задния план са загатнати силуети на други разхождащи се фигури. Всеки силует излъчва особена осанка. Моделите са представени в достолепна поза с изпъната стойка, което ни навежда на мисълта, че това са лица от висшата аристокрация, които провеждат своята лека следобедна разходка в околностите на Париж. (Фиг. 4,5,6)

Фиг.4

Фиг.5

Фиг.6

Векове наред гравюрата върху дърво била основното изразно средство, с което художниците разполагали, за да реализират своите творчески идеи. По поръчка на църквата и кралските особи били създавани цели колекции с графични изображения на разнообразна тематика. Гравюрата върху метал давала голяма свобода на действие, постигала се богата изразност, информативност, яснота на образа и лесно възприемане, което я превърнало в един от най-мощно развиващите се жанрове и изобразителното изкуство. През седемнадесети век офортът - гравюрата върху метал придобила голяма популярност из цяла Европа. От този исторически период до нас са достигнали илюстрации на облекла и сценични костюми, които ни дават рядката възможност да се докоснем до стиловете и тенденциите в конструкцията на дрехата и аксесоарите. Предимството на металните плочи било в по-големият тираж, което довело до понижаване на производствената цена на крайния отпечатък. Венеция и Германия се обособили като водещи центрове в печатното производство. Именно там техниката била

изведена до много високо естетическо равнище. Гравюрата се превърнала в изкуство. Серии на светски теми били многократно отпечатвани и разпространявани в големите градове. Едни от най-даровитите художници-гравьори на барока са първите конструктори на модната илюстрация такава каквато я познаваме днес. Образците от тази далечна епоха са изключително интересни от гледна точка на построението на композицията, ситуирането на фигурите във формата, изграждането на светлосянката, представянето на пропорциите, фактурите и пресъздаването на перспективата.

Френският художник Jean Dieu de Saint-Jean (1654-1695) е един от най-талантливите автори на модни гравюри през седемнадесети век. Художникът бил приет да изучава изобразително изкуство в "Académie de Paris", но бил изгонен тъй като рисувал модни фигури. Художникът е автор на серия гравюри изобразяващи крал Луи XIV и членове на неговото семейство, които са облечени с красиви барокови облекла. За изработката на тези изображения художникът е ползвал помощта на още двама гравьори, които са му помагали за гравирването и отпечатването на цикъла. Това била масова практика и значително ускорявала печатният процес. Определено можем да се възхитим на изработката на орнаментът в тези графики. В цикълът можем да наблюдаваме подчертаният стремеж на автора към представяне на фигурата във възможно най-добрата поза. Виждаме, че тези усилия са спомогнали за изграждането на едни много стилни графични композиции, които по-най добрият начин са запечатали осанката, стойката и достолепието на кралските фигури. Офортната техника, която художникът владее до съвършенство е спомогнала за разпространението на модните гравюри в цяла Европа. (Фиг. 7,8,9)

Фиг.7

Фиг.8

Фиг.9

Художникът Václav Hollar, познат в Англия като Wenceslaus Hollar, е един от най-продуктивните творци на барока и е типичен представител на холандската художествена школа. В неговото ателие са били създадени над три хиляди гравюри на разнообразна тематика. Творчеството му включва: портрети, религиозни композиции, илюстрации, скици, архитектурни планове, чертежи дори копия на произведения на други автори. Точното око и прецизната ювелирна техника на майстора му печелят световна слава. Характерно за неговият стил на работа е подчертаното внимание към детайла и отличното усвояване на малкия формат. Художникът е роден в Прага, където протича ранното му детство. Избухването на тридесетгодишната война разбива семейството му и той решава да замине за Страсбург където талантът му бил забелязан от благородникът Thomas Howard. През 1630 г. графикът работил над серия гравюри с пейзажи на градовете от средното поречие на река Рейн. В тях осезаемо се усеща влиянието на художественият изказ на Дюрер, от който младият автор черпи вдъхновение и познания. Панорамните пейзажи от този период са прецизно шриховани, със сложна градация на полутона и степенуване на плановите. През следващият етап от

живота си Hollar се установява в Лондон, където се жени за слугинята на контесата на Норфолк. През 1642 г. художникът преминава на служба към Дюкът на Норфолк като започнал да изпълнява разнообразни поръчки. Най-голям интерес в цялостното му творчество представлява книгата „Livre curieux contenant la naïfve representation des habits des femmes des diverses parties du monde comme elles s'habillent a present“, която съдържа двадесет и осем гравюри на облекла, представящи жени от средната класа. Анализирайки качествата на тези илюстрации не можем да останем безразлични пред изящното пресъздаване на линията и силуета, която Hollar е успял да постигне в тези гравюри. Книгата била публикувана в Париж през 1662 г. и е достигнала до нас като ценен извор на знания за визията на дамския костюм в Англия през барока. Гравюрата внесена като техника от Европа бързо се разпространила в кралството. Законите на композицията и графичните похвати били спазени, но богатата орнаментика така характерна за дрехата във Франция останала чужди на английското изкуство. Пищността, богатите флорални мотиви и позлата отстъпват място на строгата простота и изчистена визия. В илюстрациите можем да разчетем богатият опит на художника натрупан по време на неговите пътувания из развитите европейски мегаполиси, която той подчинява на строгата закономерност типична за животът на острова. Фигурите, които Hollar той е пресъздал ни впечатляват със своето достолепие и благонравие. Те представят отлично образът и ролята на жената в английското общество през седемнадесети век и са свидетелство за интересът на публиката към естетиката на дрехата и посланията, които тя предава. Изчистената визия съчетана с премерената строгост на дамския костюм от средата на седемнадесети век изгражда цялостният облик на английската дама, който бил в пълна противоположност на разкрепостеният образ на жената лансиран в Европа. Художникът е изобразил моделите от различните възрастови групи като се е постарал да постигне моментно състояние и художествена прилика. Правдивото представяне на личните характеристики на лицата и конструкцията на телата на главните действащи лица ни дават основание да смятаме, че това са действително съществували персонажи. (Фиг.10,11,12)

Фиг. 10

Фиг. 11

Фиг. 12

Един от най-ярките представители на графичното изкуство през XVII век е френският художник Nicolas de Larmessin II живял в периода 1632 -1694 г. Авторът на редица гравюри изработени на разнообразна тематика е един от най-значимите представители на графичната рисунка на модна тематика. Larmessin II работил в Париж в периода 1645–1725 г. и е създал голяма колекция от произведения на изкуството, които респектират със своята оригиналност и прецизна изработка. Едно от най-бележитите му произведения е серията “Les costumes grotesques”, която включва деветдесет и седем гравюри върху метал, които представят различните професии. Изключително гротескните персонажи са представени много интригуващо. Композиционните решения са любопитни и от гледна точка на техническо

изпълнение, което е на много професионално ниво. Всяка гравюра представя по един много оригинален начин професията на всеки персонаж. Стойката, изражението и заобикалящата среда са строго индивидуални за всяка фигура. Всеки отделен образ има своя собствена осанка, изражение, състояние. В гравюрите се усеща подчертаното влияние на стилистиката характерна за барока. Ако се вгледаме по-внимателно в изобразените костюми ще останем впечатлени от оригиналното вграждане на различни предмети характерни за даден занаят в конструкцията на всяка дреха. Аксесоарите също са изработени с много внимание и усет към детайла. Така например всяка фигура е изобразена с оригинална шапка, която е поставена деликатно върху пищната перука. При общият преглед на серията можем да констатираме влиянието на модните тенденции характерни за епохата, които са запечатани върху всяка отделна графика. (Фиг.13,14,15)

Фиг. 13

Фиг.14

Фиг.15

Анализирайки състоянието на модната гравюра през седемнадесети век не можем да не коментираме графичните илюстрации дело на бележитият френски художник Bernard Picart (1632-1721). Художникът показал завиден талант още в ранна детска възраст и получил художественото си образование в l'Academie Royale de Peinture et de Sculpture в Париж. Голям опит в областта на печатното изкуство Picart натрупал по време на престоя си в Холандия където имал възможността да се докосне до техниката на фламандските майстори, която неминуемо дала отражение върху неговият стил. След завръщането си в Париж художникът станал много популярен с копиране и изработката на илюстрации за книги. Най-голяма известност му донесла работата над изданието „Cérémonies et coutumes religieuses de tous les peuples du monde“, която включвала двеста и петдесет гравюри представящи религиозни церемонии от целия познат до този момент свят. Всяка илюстрация била много прецизно разработена и показвала в най-големи подробности детайлите в мъжкото и дамското облекло. Самият автор бил дълбоко религиозен и поел поръчката с голямо желание. Книгата била много популярна за времето си и многократно препечатвана на различни езици. Работата над изданието била най-мощният проект на Picart. Дизайнът на илюстрациите бил изцяло негов, но му асистирали седем ученика и няколко гравьора. Всяка гравюра била с размер 22/35 см и включвала цялостна композиция на изображението и текста. Художникът регистрирал съвсем нов подход към грацията на композицията, като разпределил формата на четири равни части, които били много подходящи за поставянето на фигурите и поместването на информационен надпис под всяка фигура, конкретизиращ и поясняващ съдържанието. Ясната и малко скована рамка, в която са поставени силуетите на фигурите подпомага възприемането на информацията и подпомага възприемането на изображението. Този подход макар и малко скован е много успешен тъй като много рационално насочва вниманието на читателя и направлява неговият поглед към съществените елементи. Умишлено фигурите са поставени

на равна повърхност, която осигурява стабилно стъпване на телата и оказва посоката на падане на светлината. Задният фон е спокоен и равен като преднамерено са премахнати всякакви форми, които биха конкурирали основния силует. (Фиг.16,17,18)

Фиг.16

Фиг.17

Фиг.18

Обемните гънки характерни за облеклото в Холандия през епохата на барока са правдиво представени в сериите илюстрации на художникът Pieter van den Berge, който много артистично е подходил при представянето на персонажите в своите графики. Художникът рисува всякакви илюстрации, но най-голям интерес представлява серията графики на обикновени жители на републиката. Бележит художник, печатар, издател Pieter van den Berge е един от най-ярките представители на печатната графика през втората половина на седемнадесети век. Художникът свободно разпространявал и препродавал свои произведения, които били много търсени. Наблюдавайки неговите сюжети се потапяме в атмосферата на Амстердам. Художникът е роден в през 1659 г. в Амстердам и живее и твори в града. В неговото творчество виждаме най-ясно тенденциите в ежедневно облекло, представено с най-големи подробности. Често срещан мотив в цялостното му творчество е представянето на сцени от обикновения живот: майка с дете, фермер, работник и др., които ни показват ежедневно облекло на холандските поданици и сцени от бита. Големи усилия Pieter van den Berge внася в гравирването на пейзажи от пристанището на Амстердам, където определено художникът е в стихията си. Куриозен момент в творчеството на графика е свободата на изказа, която графикът постига в пейзажните си илюстрации където с истински размах са представени бурното море, вълните, развяните корабни знамена, които определено се явяват контрапункт на леката скованост, която излъчват илюстрациите с човешки фигури. Въпреки това във фигуралните композиции се усеща личното отношение към съдбата на човека и личността, които са напълно в приомите на барококовото изкуство. Един от циклите достигнали до нас съдържа илюстрации представящи различните професии, тема често разработвана в графичното изкуство през седемнадесети век. Подходът на художникът към градацията на композицията е много конструктивен. Всеки план е решен със съответната интензивност на тона като наситеността на шриховката е подбрана в зависимост от поместването на обектите в пространството. В задният план са загатнати образи свързани с професията на главните действащи лица. Всяка фигура е пресъздадена в раздвижена поза, обектите са представени по време на работа, което допълнително подсилва усещането за динамика и подсказва на зрителя сферата на действие на всеки персонаж. Подсилената черна рамка, която кадрира изображението е стабилен елемент в дизайна на композицията, който поставя границите и компактно фокусира вниманието към главната сцена на действие. Приятен елемент от цялостният дизайн на илюстрациите са красиво изписаните калиграфски

надписи, които имат чисто информативна функция и са изработени с много силен замах и артистизъм. (Фиг.19,20,21)

Фиг.19

Фиг.20

Фиг.21

В средата на седемнадесети век във Франция се появяват и първите цветни гравюри, които са изключително интригуващи като техника на изпълнение и представляват истинска наслада за зрителя. Графичните отпечатъци били оцветявани ръчно след изсъхване на отпечатъка и били доукрасявани с парчета плат, бродат и конци. Такъв е случаят със запазеният отпечатък на графиката с парижката оперна певица Marie-Thérèse Perdou de Subligny живяла в периода 1666-1735 г. В музеят „Victoria and Albert museum“ разположен в Лондон, Англия се съхранява графични листове, които са истинска находка за любителите на модната илюстрация. При изследването и датирането на материалите, с които е декорирана графиката учените в музея достигнали до няколко сериозни открития. Текстилните парчета са били поставяни след извършване на печата, вероятно са били прикрепяни допълнително със специални лепила. Обрамчването на ръкавите и краищата на роклята са направени със специално подбрани конци, а перата са промазани със златиста месингова боя, която била много популярна през седемнадесети век. Нанесените частични оцветявания все още не са изследвани напълно, но са направени с много внимание и прецизност. Издателят на тези разкошни произведения е Jean Mariette, френски издател и печатар, който очевидно е създал съвсем нов подход към дизайна и визията на графичните листове. Според експертите производствената техника чисто технологично е била разпределена на отделни етапи, за да се постигне крайният така впечатляващ резултат. Дори днес от разстояние на времето оставаме очаровани от разтърсващото изпълнение на младата певица, което е подсилено от релефните обеми на нейния сценичен костюм. Цялата фигура е разположена в интериор, който включва прозорец и колона. Правият отвес на стълбът като част от интериора в задния план осигурява един стабилен елемент на композицията, който осигурява стабилно стъпване и добра перспектива на цялата композиция, като в същото време се явява контрапункт на раздвижените оси, които описват отделните части на фигурата. Леката цветна тоналност е ненаатрапчива и отлично съчетана с орнаментите в гънките на кринолина. Впечатляващата поза на ръцете и леката извита ос на цялото тяло на изпълнителката подсказват с каква лекота младата певица се движела по сцената и е изпълнява своята партия. (Фиг.23) Първоизточникът на тази композиция е дело на анонимен майстор и се съхранява в „Les musées de la ville de Paris“. (Фиг. 22) Въпреки перфектното техническо изпълнение на гравюрата не можем да останем безразлични към релефният цветен вариант, който определено е находка. Декорирането на гравюрите към края на века се превърнало в масова практика, тъй като се натъкваме на подобна разработка отново дело на анонимен майстор в графиката „Louis Duc de Vendôme“, която се помещава в „Musée Carnavalet, Histoire de Paris“.

(Фиг. 24) Анализирайки гравюрата виждаме колко много допълнителна доработка е претърпял офортът след отпечатването. Синият пигмент на палтото е запазил яркостта си, т сякаш поставен преди броени минути. В конкретният случай цялостното излъчване на гравюрата е подчертано живописно. Фигурата е представена в природата като в заден план са изработени дървета, поляни и облаци също промазани с разреден пигмент. Този подход засилва въздушната перспектива и придава по-голяма дълбочина на композицията. Допълнителните текстилни парчета са поставени в областта на краката и в отделни части от сакото. Виждаме колко много усилия са били вложени в рисунъкът на бродериите, които са типични за дизайна на мъжкия костюм от епохата на барока. Перуката и шапката на дюкът придават на фигурата аристократична осанка. Ръцете са покрити с ръкавици, които със сигурност са били ръчна изработка. Отново сме свидетели на отлично изградена композиция. Фигурата е с изнесен поглед, докато торсът е извъртян в противоположна посока и внушава стабилност въпреки драматичната сцена на заден план. Главното действащо лице Louis Joseph de Bourbon е ключова историческа личност играла сериозна роля в политическият живот на Франция. Дюкът е взимал активно участие в редица военни действия, като е постигнал сериозни победи. Авторът на гравюрата успешно е предал осанката на гордият мъж, представяйки го в една малко статична поза, която обаче е характерна за благородниците от висшето френско общество. (Фиг.21)

Фиг. 22

Фиг.23

Фиг.24

Подчертаният интерес на висшето общество към модата и развитието на модната илюстрация е отразено в януарският брой от 1678 г. на периодичното издание “Mercure gallant”. Журналът е създаден през 1672 г. във Франция като е стартирал своето съществуване под формата на светско издание, считано за революционно явление в света на модата. Журналът “Mercure gallant” за първи път в света включвал в съдържанието си серия модни гравюри с актуални мъжки и дамски облекла. Изданието е смятано са първообраз на съвременните модни издания и е притежавало богато съдържание. Читателите имали възможност да се запознаят със светски новини, музика, поезия, клюки. Изданието разполагало и със секция за кореспонденция, която била много популярна. “Mercure gallant” било създадено от писателят Jean Donneau de Visé, който бил популярен журналист и хроникьор. Поради силният си информационен заряд и подчертана насоченост към модата списанието много бързо станало популярно и продължило да съществува до края на деветнадесети век. Съдържанието било насочено към висшето общество и се превърнало в трибуна за литературни и художествени дебати. Засиленият интерес на обществеността към журналът е свидетелство за културните и естетическите потребности, които изпитвало висшето общество през седемнадесети век. Красивите гравюри поместени в януарският брой на списанието за 1678 г. са свидетелство за утвърждаването на модната илюстрация като

самостоятелен жанр в графичното изкуство и са предмет на дискусия в редица специализирани издания. (Фиг.25,26)

Фиг. 25

Фиг. 26

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Световните музеи съхраняват образци от далечното минало, които поразяват със своята перфектна изработка. Красотата и изяществото, прецизността и високото технологично изпълнение, с които се отличават тези уникални произведения на изкуството са свидетелство за високият професионализъм на бароковите майстори. Конструкцията и композицията, с която се характеризират познатите днес модни графики и илюстрации са се оформили през далечния седемнадесети век когато са били създадени първите дълбокопечатни гравюри на модна тематика. Разглеждайки сбирките с чернобели композиции разпръснати в хранилищата на световните музеи придобиваме богата представа относно визията на костюма от кралските дворове, която е била пренесена в цяла Европа чрез гравюрите. Днес тези репродукции са вдъхновение за съвременните автори и са залегнали в основата на редица модни колекции.

ЛИТЕРАТУРА

- Стоичкова, С. (2008). Речник на графиката. Old Street
 Сабадош, А. (1980). Гравюри и отпечатьци. Български художник
 Стоев, Б. (2006). Основи на графиката. Лекционен курс. Захарий Стоянов
 Попска, П. (2003). История на костюма и орнамента. Техника
 Waugh, N. (2015). The Cut of men's clothes 1600-1900. Faber and faber
 Robinson, J. and Calvey, G. (2015). The fine art of fashion illustration. Quarto UK
 Cannell, C. (2015). Fashion plates 150 years of style, Yale University Press
 Blackman, C. (2007). 100 Years of fashion illustration, Laurence King Publishing
 Laver, J. (1969). A concise History of costume. Themes and Hudson
 Фартинг, С. (2015). Изкуството цялата история, Книгомания

ЕЛЕКТРОННИ РЕСУРСИ:

<https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%BA>, Последен достъп [10.07.2018]

<https://www.britannica.com/biography/Jean-Berain-the-Elder>, Последен достъп [10.07.2018]

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search#!/search?artist=Berain%252C%2520Jean%2524Jean%2520Berain&perPage=20&sortBy=Relevance&sortOrder=asc&offset=40&pageSize=0>, Последен достъп [10.07.2018]
https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B8%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%81%D0%BA%D0%B8_%D0%B7%D0%BB%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BD_%D0%B2%D0%B5%D0%BA, Последен достъп [10.07.2018]
https://en.wikipedia.org/wiki/Mercure_de_France, Последен достъп [10.07.2018]
https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Jean_Berain_I#/media/File:Recueil_des_modes_de_la_cour_de_France_Habit_d%27Arabe_LACMA_M.2002.57.129_d%C3%A9tail.jpg, Последен достъп [10.07.2018]
https://en.wikipedia.org/wiki/Bernard_Picart, Последен достъп [10.07.2018]
https://en.wikipedia.org/wiki/Louis_Joseph,_Duke_of_Vend%C3%B4me, Последен достъп [10.07.2018]
<http://www.vam.ac.uk/content/journals/research-journal/issue-03/an-adorned-print-print-culture,-female-leisure-and-the-dissemination-of-fashion-in-france-and-england,-c.-1660-1779/>, Последен достъп [10.07.2018]
<http://parismuseescollections.paris.fr/en/node/165993#infos-principales>, Последен достъп [10.07.2018]